

Bruksela, 8 listopada 2023 r.
(OR. en)

14655/23

SOC 718
EMPL 508
DIGIT 233
FREMP 300
MI 900

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Projekt konkluzji Rady pt. „Cyfryzacja w dziedzinie koordynacji zabezpieczenia społecznego w celu ułatwienia wykonywania praw do zabezpieczenia społecznego w UE oraz w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych” – <i>Zatwierdzenie</i>

1. Prezydencja przygotowała projekt konkluzji Rady pt. „Cyfryzacja w dziedzinie koordynacji zabezpieczenia społecznego w celu ułatwienia wykonywania praw do zabezpieczenia społecznego w UE oraz w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych”.
2. Konkluzje te zostały przeanalizowane przez Grupę Roboczą do Spraw Społecznych w dniach 2 i 13 października 2023 r.
3. Osiągnięto porozumienie co do zasady w sprawie projektu tekstu w wersji przedstawionej w załączniku do niniejszej noty.
4. Komitet Stałych Przedstawicieli jest proszony o:
 - potwierdzenie porozumienia w sprawie tekstu projektu konkluzji Rady w wersji zawartej w załączniku; oraz
 - przekazanie projektu konkluzji zamieszczonego w załączniku do niniejszej noty Radzie (EPSCO) do zatwierdzenia na posiedzeniu w dniach 27–28 listopada 2023 r.

Cyfryzacja w dziedzinie koordynacji zabezpieczenia społecznego w celu ułatwienia wykonywania praw do zabezpieczenia społecznego w UE oraz w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych

Projekt konkluzji Rady

UWZGLĘDNIAJĄC FAKT, ŻE:

1. Głównym celem cyfryzacji są zwiększenie wydajności procesów, wykorzystywania i wymiany danych oraz uproszczenie i przyspieszenie procedur administracyjnych.
2. W 2020 r. Komisja Europejska przedstawiła komunikat pt. „Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy”, a w 2021 r. komunikat pt. „Cyfrowy kompas na 2030 r.: europejska droga w cyfrowej dekadzie”.
3. Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2481 z 14 grudnia 2022 r. ustanawia program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie”, który jako jeden z celów ma umożliwienie UE i jej obywatelom korzystania z bezpiecznej tożsamości cyfrowej, pozwalającej każdemu użytkownikowi na kontrolowanie swojej obecności w sieci i swoich interakcji online.
4. Celem cyfrowym programu polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie do 2030 r.” jest zapewnienie do 2030 r. pełnej internetowej dostępności kluczowych usług publicznych, a celami ogólnymi są: a) promowanie skoncentrowanego na człowieku i opartego na prawach podstawowych, inkluzywnego, przejrzystego i otwartego środowiska cyfrowego z bezpiecznymi i interoperacyjnymi technologiami i usługami cyfrowymi oraz b) oferowanie inkluzywnych, wydajnych, interoperacyjnych i spersonalizowanych usług i narzędzi publicznych o wysokich standardach bezpieczeństwa i ochrony prywatności. Zgodnie z tymi celami Komisja zaproponowała akt w sprawie interoperacyjnej Europy, który ma określić środki służące zapewnieniu wysokiego poziomu interoperacyjności sektora publicznego w całej Unii. Celem wniosku dotyczącego aktu w sprawie interoperacyjnej Europy jest wyeliminowanie fragmentacji w unijnym krajobrazie interoperacyjności oraz umożliwienie administracjom publicznym w Unii skutecznej współpracy i świadczenia usług publicznych w wymiarze transgranicznym i międzysektorowym.

5. Program polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie do 2030 r.” wyznacza również cel polegający na zapewnieniu do 2030 r., by 100 % obywateli Unii miało dostęp do bezpiecznych środków identyfikacji elektronicznej (eID), które będą stosowane w odniesieniu do kluczowych usług publicznych w całej UE.
6. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1724 w sprawie utworzenia jednolitego portalu cyfrowego w celu zapewnienia dostępu do informacji, procedur oraz usług wsparcia i rozwiązywania problemów ustanawia zestaw obowiązków administracji cyfrowej w oparciu o zasadę niedyskryminacji i zasadę jednorazowości oraz wymagania informacyjne w odniesieniu do procedur. Rozporządzenie wymaga od państw członkowskich zapewnienia, by do grudnia 2023 r. obywatele i przedsiębiorstwa mieli pełny dostęp online do 21 procedur administracyjnych, mogli je wypełnić i otrzymać powiadomienie o ich wyniku. Niektóre procesy dotyczą koordynacji zabezpieczenia społecznego¹.
7. Ponadto Plan działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych bazuje na 20 głównych zasadach i prawach na rzecz sprawiedliwszych, dobrze funkcjonujących rynków pracy i systemów ochrony socjalnej korzystnych dla obywateli. Zaproponowano w nim ważne cele, które Unia Europejska powinna osiągnąć do 2030 r. W planie działania zapowiedziano również uruchomienie projektu pilotażowego dotyczącego europejskiego dowodu zabezpieczenia społecznego (ESSPASS), podczas którego to projektu do 2023 r. planuje się przeanalizować możliwość zastosowania cyfrowego rozwiązania w zakresie transgranicznej weryfikacji uprawnień do zabezpieczenia społecznego.
8. W pierwszej połowie 2023 r. odbyły się dwa wydarzenia poświęcone cyfryzacji w dziedzinie koordynacji zabezpieczenia społecznego: konferencja wysokiego szczebla w sprawie cyfryzacji w obszarze koordynacji zabezpieczeń społecznych (ESSPASS) i „kart pracy”, która odbyła się 1 marca 2023 r., oraz posiedzenie grupy roboczej Komisji Administracyjnej, które odbyło się 8 marca 2023 r.

¹ Procedury z dziedziny koordynacji zabezpieczenia społecznego, które mają zostać objęte cyfryzacją, obejmują składanie wniosku o określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa zgodnie z tytułem II rozporządzenia (WE) nr 883/2004, składanie wniosku o europejską kartę ubezpieczenia zdrowotnego oraz ubieganie się o świadczenia emerytalno-rentowe i przedemerytalne z systemów obowiązkowych.

9. We wrześniu 2023 r. Komisja opublikowała pierwsze roczne sprawozdanie o stanie cyfrowej dekady.
10. We wrześniu 2023 r. zgodnie z art. 36 rozporządzenia (UE) 2018/1724 Komisja przedłożyła Parlamentowi Europejskiemu i Radzie pierwsze dwuletnie sprawozdanie z realizacji dotyczące funkcjonowania jednolitego portalu cyfrowego oraz funkcjonowania rynku wewnętrznego; oparła się przy tym na statystykach i opiniach zebranych zgodnie z art. 24, 25 i 26 przedmiotowego rozporządzenia. W sprawozdaniu ocenia się zakres art. 14 (stosowanie zasady jednorazowości), biorąc pod uwagę zmiany technologiczne, rynkowe i prawne dotyczące wymiany dowodów między właściwymi organami.
11. Ponadto art. 72 lit. d) rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego powierza Komisji Administracyjnej promowanie nowych technologii ułatwiających swobodny przepływ osób, w szczególności dzięki modernizacji procedur wymiany informacji i dostosowaniu przepływu informacji między instytucjami zabezpieczenia społecznego. Oprócz tego w rozporządzeniu (WE) nr 987/2009² podkreślono znaczenie stosowania narzędzi elektronicznych przy wymianie danych między instytucjami państw członkowskich, a także rolę Komisji Administracyjnej w określaniu struktury, zawartości i formatu takiej wymiany danych oraz szczegółowych ustaleń w tym zakresie.
12. 6 września 2023 r. Komisja przedstawiła komunikat pt. „Cyfryzacja koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego: ułatwianie swobodnego przemieszczania się na jednolitym rynku”. W komunikacie podsumowano istniejące inicjatywy cyfrowe i przedstawiono przegląd powiązań między poszczególnymi projektami cyfrowymi wspierającymi swobodny przepływ i mobilność pracowników, ilustrując synergie i kompatybilność między tymi inicjatywami. W komunikacie zaproponowano również środki, które należy podjąć w perspektywie krótko- i długoterminowej na rzecz dalszej cyfryzacji transgranicznych procesów zabezpieczenia społecznego.

² Motywy 3 i 4; art. 4 i 95.

DOSTRZEGAJĄC, ŻE:

13. Rosnący popyt obywateli i doświadczenia ostatnich lat, w tym pandemia COVID-19, uwypukliły znaczenie cyfryzacji w dziedzinie zdrowia i zabezpieczenia społecznego oraz potrzebę przyspieszenia jej wdrażania, przy zaangażowaniu wszystkich państw członkowskich i sektorów, zarówno na szczeblu krajowym, jak i ponadnarodowym.
14. W ostatnich latach dzięki opracowaniu kilku inicjatyw poczyniono postępy w cyfryzacji zabezpieczenia społecznego. System elektronicznej wymiany informacji dotyczących zabezpieczenia społecznego (EESSI), będący zdecentralizowanym systemem informatycznym, pozwala instytucjom zabezpieczenia społecznego w całej Unii na szybszą i bezpieczniejszą wymianę informacji. Pełne wdrożenie systemu powinno nastąpić do końca 2024 r. W celu uproszczenia interakcji między obywatelami korzystającymi z prawa do przemieszczania się a organami publicznymi opracowano projekt pilotażowy ESSPASS. W następstwie pierwszej fazy działań pilotażowych obecnie dwa konsorcja – Digital Credentials for Europe (DC4EU) i Vector – przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej pilotują cyfryzację procedur w odniesieniu do dokumentu przenośnego A1 oraz europejskiej karty ubezpieczenia zdrowotnego. Wyniki tych pilotażowych rozwiązań cyfrowych na dużą skalę, dotyczących transgranicznej weryfikacji uprawnień do zabezpieczenia społecznego, powinny zostać ogłoszone do drugiego kwartału 2025 r. Podstawą tożsamości i wiarygodności projektu ESSPASS oraz ewentualnie innych przyszłych inicjatyw cyfrowych w dziedzinie zabezpieczenia społecznego powinny stać się przyszłe europejskie ramy tożsamości cyfrowej, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 910/2014 (rozporządzenie eIDAS).
15. eIDAS, stanowiące ramy zaufania i jeden z filarów unijnej strategii cyfryzacji, mają na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa transakcji dla przedsiębiorstw, złagodzenie obciążeń administracyjnych oraz usprawnienie procesów biznesowych.

16. EESSI jest bardzo ambitnym długoterminowym projektem, który już funkcjonuje we wszystkich państwach uczestniczących, chociaż niektóre państwa nadal muszą dokonać jego pełnego wdrożenia. Uruchomiono program doskonalenia procesów biznesowych w celu usprawnienia i ulepszenia procesów. Program ten ma na celu poprawę funkcjonowania EESSI i wydajności wymian oraz, w oparciu o zdobyte doświadczenia, może też przyczynić się do skrócenia okresu wdrażania przyszłych zmian.
17. Podstawowym celem tych projektów jest zapewnienie, by komunikacja między obywatelami i administracjami, a także między administracjami krajowymi w wymiarze transgranicznym odbywała się formie elektronicznej end-to-end, przy zapewnieniu wszelkich gwarancji w zakresie ochrony danych.
18. Rozwój technologiczny i narzędzia cyfrowe mogą przyczynić się do wprowadzenia w przyszłości zmian legislacyjnych. Zmiany legislacyjne wymagają jednak szczegółowej indywidualnej oceny merytorycznej.
19. Z racji tego, że społeczeństwo i usługi zabezpieczenia społecznego w coraz większym stopniu się cyfryzują, pełnej uwagi przy zapewnianiu równego dostępu do usług i ich cyfryzacji wymaga kwestia kultury informatycznej, umiejętności cyfrowych i włączenia cyfrowego. Doświadczenia zdobyte przy okazji pandemii pokazały, że od 2020 r. większość ludności nabyła pewne umiejętności cyfrowe³, ale unaocznili, że należy dopilnować, by transformacja cyfrowa przyniosła korzyści wszystkim obywatelom, w tym osobom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji. Podejście ukierunkowane na obywateli ma kluczowe znaczenie dla zwalczania wykluczenia cyfrowego, zmniejszania przepaści cyfrowej oraz zwalczania problemu niepobierania świadczeń przez potencjalnych beneficjentów. Europejski Rok Umiejętności propaguje podejście uwzględniające nabywanie nowych kwalifikacji zawodowych i doskonalenie zawodowe w celu wykorzystania pełnego potencjału transformacji cyfrowej w sposób sprawiedliwy społecznie i inkluzywny. Należy kontynuować wysiłki i inwestycje w tym zakresie. Jednocześnie osoby niemające pełnego dostępu do procedur cyfrowych powinny w dalszym ciągu mieć możliwość wykonywania swoich praw w zakresie zabezpieczenia społecznego.

³ Eurostat – Individuals' level of digital skills (until 2019) (online data code ISOK_SK_DSKL_I) Statistics | Eurostat (europa.eu) and Individuals' level of digital skills (from 2021 onwards) (online data code: ISOK_SK_DSKL_I21) Statistics | Eurostat (europa.eu)

20. Jeśli chodzi o zarządzanie administracją publiczną, cyfryzację zawsze trzeba uznawać za narzędzie, które należy stosować i wdrażać w sposób kompleksowy wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione. Należy uwzględniać warunki krajowe oraz stosunek kosztów do korzyści. Jest to nie tylko kwestia umożliwienia obywatelom i przedsiębiorstwom interakcji online z administracją publiczną w celu zainicjowania procesu. Aby zapobiegać opóźnieniom oraz dodatkowym obciążeniom administracyjnym i kosztom, administracje publiczne mogą korzystać z narzędzi cyfrowych w celu przyspieszenia procesów, wykrywania dublujących się przypadków oraz ograniczenia ryzyka nadużyć i błędów. Nie wyklucza to interwencji człowieka w sytuacjach, w których zachodzi potrzeba osobistego doradztwa lub indywidualnej oceny przypadku.

PODKREŚLAJĄC, ŻE:

21. Od 2020 r. dokonano większych postępów w cyfryzacji krajowych i transgranicznych procesów zabezpieczenia społecznego niż w latach poprzednich. Jednak pomimo postępów istnieje pole do dalszej cyfryzacji w dziedzinie koordynacji zabezpieczenia społecznego, biorąc pod uwagę również szybki rozwój nowych technologii otwierających nowe perspektywy, które można uwzględnić.
22. Dostępne zasoby finansowe UE, w tym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+), mogą pomóc w dalszej cyfryzacji w państwach członkowskich, zwłaszcza w tych z nich, które są mniej zaawansowane pod względem cyfrowym.
23. Inicjatywy Komisji mają na celu wspieranie rozwoju cyfryzacji, a przy tym stawiają obywateli w centrum tego procesu: oprócz promowania transgranicznej i międzysektorowej interoperacyjności między administracjami publicznymi tworzą intuicyjne i przyjazne dla użytkownika narzędzia wykorzystujące prosty język.

24. Zasadnicze znaczenie dla utrzymania kursu politycznego bieżących i przewidywanych procesów cyfryzacji oraz dla monitorowania postępów mają regularne dyskusje między przedstawicielami administracji państw członkowskich oraz Komisji. Kluczowe jest także, aby zapewnić udział instytucji zabezpieczenia społecznego w tych dyskusjach z uwagi na wiedzę fachową oraz promować wymianę dobrych praktyk.
25. Komisja wraz z Komisją Administracyjną i Komisją Techniczną odgrywa aktywną rolę w analizie wpływu, jaki poszczególne inicjatywy cyfrowe wywierają na wykonywanie praw do zabezpieczenia społecznego przez obywateli korzystających z prawa do przemieszczania się. Byłoby to również okazją do wzajemnego uczenia się i wymiany najlepszych praktyk między państwami członkowskimi.
26. Aby uniknąć fragmentacji i uzyskać jasny obraz poszczególnych inicjatyw cyfrowych, ich wpływu na koordynację zabezpieczenia społecznego oraz ewentualnego pokrywania się ich skutków, przygotowując i prowadząc poszczególne inicjatywy UE, należy zwracać uwagę na współpracę i wymianę informacji.
27. Kolejne nowe europejskie inicjatywy w zakresie cyfryzacji powinny opierać się na ocenie obecnych inicjatyw oraz mieć charakter uzupełniający w stosunku do istniejących narzędzi europejskich i krajowych.

**RADA UNII EUROPEJSKIEJ ZWRACA SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH,
UWZGLĘDNIAJĄC ICH UWARUNKOWANIA KRAJOWE, ABY:**

28. Podejmowały dalsze środki, aby zapewnić wdrożenie istniejących oraz wprowadzanie nowych inicjatyw cyfrowych i interoperacyjnych, które będą upraszczały i przyspieszały procedury administracyjne i komunikację między administracjami krajowymi państw członkowskich oraz zapewniały zgodność z mającym zastosowanie prawem UE, w szczególności ukończyły wdrażanie i zapewniły pełną operacyjność EESSI najpóźniej do 2024 r.
29. Zintensyfikowały starania na rzecz osiągnięcia do 2030 r. celów cyfrowej dekady polegających na zapewnieniu, aby 100 % kluczowych usług publicznych, w tym w obszarze zabezpieczenia społecznego, było dostępnych online oraz aby 100 % obywateli miało dostęp do środków identyfikacji elektronicznej (eID), które mają być wykorzystywane do kluczowych usług publicznych w całej UE, w tym do celów zabezpieczenia społecznego.
30. Utrzymały inwestycje w automatyzację procesów rozpatrywania spraw krajowych i transgranicznych w zakresie zabezpieczenia społecznego i ochrony socjalnej.
31. Kontynuowały starania na rzecz wdrożenia cyfryzacji procedur na podstawie rozporządzenia o jednolitym portalu cyfrowym w obszarze koordynacji zabezpieczenia społecznego.
32. Rozważyły zaangażowanie w działania konsorcjów Digital Credentials for Europe (DC4EU) oraz Vector, które w następstwie pierwszej fazy projektu pilotażowego ESSPASS pilotują cyfryzację procedur związanych z dokumentem przenośnym A1 oraz europejską kartą ubezpieczenia zdrowotnego.

33. Zachęcały do współpracy swoje administracje publiczne z zachowaniem płynnej i terminowej komunikacji, aby zapewnić pracownikom na jednolitym rynku ciągłość zabezpieczenia społecznego. Uczyniły wszystkie procesy zabezpieczenia społecznego, w tym procesy transgraniczne, jasnymi, przejrzystymi i sprawniejszymi z punktu widzenia zaangażowanych pracowników, przedsiębiorstw i administracji.
34. Dążyły do zapewnienia, by starania na rzecz cyfryzacji przyczyniały się do szybszego określania praw i obowiązków obywateli i przedsiębiorstw korzystających z prawa do przemieszczania się, podnosiły poziom ochrony praw człowieka, ograniczały ryzyko błędów i nadużyć oraz przyczyniały się do zapewnienia stabilności systemów zabezpieczenia społecznego.
35. Przy wdrażaniu inicjatyw cyfrowych podejmowały dalsze środki służące wzmocnieniu ochrony danych, z racji tego, że przy koordynacji zabezpieczenia społecznego wchodzi w grę wrażliwe dane osobowe.

RADA UNII EUROPEJSKIEJ ZWRACA SIĘ DO KOMISJI, ABY:

36. Upowszechniła komunikat Komisji pt. „Cyfryzacja koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego” z 6 września 2023 r., zachęcając do debaty na ten temat między państwami członkowskimi w celu promowania dialogu i wymiany informacji o cyfryzacji w dziedzinie koordynacji zabezpieczenia społecznego na różnych forach, takich jak spotkania wysokiego szczebla z państwami członkowskimi, które Komisja będzie organizować co roku, jak zapowiedziano w komunikacie⁴.
37. Kontynuowała wspieranie pełnego i prawidłowego wdrażania EESSI przez państwa członkowskie, w tym za pomocą dostępnych zasobów finansowych UE i wiedzy fachowej w dziedzinie IT, oraz współpracowała z państwami członkowskimi na rzecz stałej poprawy wydajności i skuteczności tego systemu.
38. W oparciu o wyniki bieżących działań pilotażowych prowadzonych przez konsorcja w następstwie pierwszej fazy projektu pilotażowego ESSPASS przeanalizowała we współpracy z państwami członkowskimi dalsze kroki, w tym możliwość wdrożenia rozwiązania ESSPASS we wszystkich państwach UE, oraz oceniła ewentualną konieczność zmiany ram prawnych.
39. Podczas corocznych spotkań wysokiego szczebla oraz regularnej wymiany informacji z Komisją Administracyjną i z Komisją Techniczną informowała państwa członkowskie o stanie realizacji inicjatyw na rzecz cyfryzacji istotnych z punktu widzenia koordynacji zabezpieczenia społecznego.

⁴ „Komisja będzie organizować raz w roku spotkania wysokiego szczebla z państwami członkowskimi w celu omówienia i wsparcia wdrażania dalszej cyfryzacji, normalizacji i automatyzacji w obszarze koordynacji zabezpieczenia społecznego, ułatwiania swobody przemieszczania się i mobilności pracowników, w tym zwiększonej interoperacyjności z innymi odpowiednimi sektorami.” COM (2023) 501, s. 15.

40. Propagowała wymianę dobrych praktyk między państwami członkowskimi przy wsparciu Europejskiego Urzędu ds. Pracy (ELA), przy jednoczesnym poszanowaniu roli i kompetencji Komisji Administracyjnej oraz Komisji Technicznej w tej kwestii zgodnie z art. 72 i 73 rozporządzenia (WE) nr 883/2004, a także obowiązującej umowy o współpracy między ELA a Komisją Administracyjną.
41. We współpracy z Komisją Administracyjną zbadała możliwości udzielenia przez Komisję Techniczną pomocy w analizie skutków krajowych i unijnych inicjatyw cyfrowych w dziedzinie koordynacji zabezpieczenia społecznego i płynących z nich korzyści, przy jednoczesnym poszanowaniu różnych struktur zarządzania tymi inicjatywami.
42. W oparciu o przedstawioną przez ELA analizę krajowych rozwiązań cyfrowych i dojrzałości cyfrowej systemów krajowych pomagała państwom członkowskim w lepszym ukierunkowaniu inwestycji, zapewniając tym samym osiągnięcie jednoczesnych postępów w całej Europie.
43. Nadal zapewniała spójne podejście do cyfryzacji koordynacji zabezpieczenia społecznego, dbając o synergie między narzędziami cyfrowymi a rozwiązaniami, które już istnieją, oraz o spójność między poszczególnymi inicjatywami.
44. Przeanalizowała potencjalne wykorzystanie sztucznej inteligencji (AI) w kontekście koordynacji zabezpieczenia społecznego.
45. Przeanalizowała możliwość dalszego uproszczenia i usprawnienia procedur regulujących swobodny przepływ osób i pracowników w UE z poszanowaniem procesów krajowych oraz obecnych unijnych przepisów w dziedzinie koordynacji zabezpieczenia społecznego.
